

Таким чином, формування методологічних засад метамодернізму має перспективу в усіх можливих конфігураціях – від дослідницьких припущень щодо інтенції твору до багатоманітності поетикальних рішень та значного простору інтерпретацій.

### Література:

1. Зубрицька М. Homo legens : читання як соціокультурний феномен. Львів : Літопис. 2004. 352 с.
2. Ингарден Р. Про пізнавання літературного твору. *Слово. Знак. Дискурс : [антологія світової літературно-критичної думки XX ст. / за ред. М. Зубрицької]*. Львів. Літопис. 2001. С. 176–208.
3. Zavarzadeh Mas'ud. The Apocalyptic Fact and the Eclipse of Fiction in Recent American Prose Narratives. *Journal of American Studies*. 9. 1975. Pp. 69–83. doi:10.1017/S002187580001015X

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-404-7-31>

## THE MOTIF OF SACRIFICE IN SERHIY ZHADAN'S COLLECTION “THE LIFE OF MARY”

### МОТИВ ЖЕРТВОПРИНОШЕННЯ В ЗБІРЦІ СЕРГІЯ ЖАДАНА «ЖИТТЯ МАРІЇ»

**Sert K. D.**

*Student at the Department of Ukrainian  
Literature and Comparative  
Literature Studies  
Specializing in Ukrainian language  
and literature  
Odesa I. I. Mechnikov National  
University  
Odesa, Ukraine*

**Серт К. Д.**

*студентка II курсу  
кафедри української літератури  
та компаративістики  
спеціалізації «українська мова  
та література»  
Одеський національний університет  
імені І. І. Мечникова  
м. Одеса, Україна*

Мотив – це поняття, яким послуговуються з часів Античності, хоча як такого трактування тоді ще не існувало.

Деякі дослідники вважають мотив частиною сюжету: Арістотель у своїй «Поетиці» називає основним її складником міф, згодом у латинському перекладі праці з'являється слово «фабула», однак це ще не мотив, хоча мова йде про неподільну смислову одиницю, яка складає основу сюжету [2, с. 1].

Згодом з'являються інші теорії щодо поняття. В. Шерер та його послідовники кваліфікували мотив як найменшу одиницю матеріальної структури твору. В. Дільтей визначав мотив як психологічну подію, що слугувала поштовхом для створення художнього феномену. О. Вальцель та Ф. Гундольф розглядали мотив як матеріальне вираження проблеми твору. В. Кайзер розумів мотив як постійно повторювану в художньому творі ситуацію. З. Фройд пов'язував поняття «мотив» з підсвідомою настановою душі, яка реалізується в сюжетній долі літературного героя [2, с. 2].

У літературознавчому словнику мотив подається як тема ліричного твору або неподільна смислова одиниця, з якої складається фабула (сюжет) [1, с. 621].

Це поняття дуже поширене в літературі, психології, музиці та інших сферах людського життя. Незважаючи на це, не існує конкретного його визначення. Я буду послуговуватись трактуванням В. Шерера.

Збірка Сергія Жадана «Життя Марії» наповнена мотивами різних типів. Мотив жертвоприношення простежується в кількох віршах цієї збірки.

Джерелом є біблійні сюжети. Перший – це жертвоприношення Богу – один із дарів йому. На знак вдячності Богові за всі блага, люди мали спалити частину своїх надбань. Не можна було приносити в жертву хворих тварин, або тих, які не були вигодовані власною працею. Як відомо із Євангелії, на сороковий день Марія та Йосип принесли Ісуса в Храм «...щоб жертву скласти, як у Законі Господньому сказано, – пару горличат або двоє голубенят» (5, Луки 2:24).

Мотив жертвоприношення є одним із у вірші «Переливання нас робить байдужими до крові». Його інтерпретовано наступним чином:

*Але Господь мені сказав: «Для чого консерви?*

*Головне, – сказав Господь, – наші внутрішні резерви».*

*За тиждень він був винен мені свої талони і плюс десятину з кожної церкви [3, с. 128].*

У цьому вірші зображено інверсійну модель жертвоприношення. Ісус Христос(Бог) винен герою свої статки, а не навпаки. У цьому випадку талони та десятина з церков прирівнюється до худоби, яку люди жертвували Богові.

Другий сюжет – жертвоприношення дияволу, що протиставляється дару Богові. Дияволу люди приносили в жертву людей, їхні душі. Завдяки людській плоті диявол збагачує свої сили. Поклоніння сатані відомі ще з давнини, це вважається найстрашнішим гріхом перед Богом [4].

У вірші Сергія Жадана «А зараз я розповім тобі, як зустрічався з дияволом» герой звертається до Марії та описує вплив диявола на суспільство, зокрема його наругу над дівчатами:

*Приводить до себе вночі золотих китаянок,  
топить в затоці їхні тіла на ранок...* [3, с. 78].

Автор дуже вдало тут зобразив процес жертвоприношення, адже китаянки – жертви, бо вони є невірними по суті, іншої віри. За Біблією, віряни не мали спілкуватися з грішними людьми або з тими, хто відрікся від віри. Вважалось, що люди, які не розкаяться, могли спокусити інших християн на гріхи:

*Натомість пишу, щоб ви перестали товаришувати, а з кожним, хто зветься братом, але є розпусником, чи жадібним, чи ідолопоклонником, чи лихословом, чи п'яницею, чи здирником. З таким навіть не їжте. Бо хіба це моя справа – судити сторонніх? Чи не ви повинні судити своїх, тимчасом як Бог судить сторонніх? Тож «вилучіть грішника з-поміж себе» [5, 1 Кор. 5:11–13].*

Проте автор подає нам вирішення проблеми спокуси дияволом. Це – любов:

*... Але мене завжди рятувала твоя увага,  
тримала твоєї любові липнева спрага,  
боронили твої дерева, що снігом покрилися,  
наповнювала теплом родимок твоїх кирилиця.* [3, с. 78].

Любов до ближнього свого та передусім любов до Бога. У Святому Письмі зазначається, що «Бог є любов, і хто перебуває в любові, той перебуває в Бозі, і Бог перебуває в ньому» [5, 1 Йн 4, 16].

Ба більше, за посередництвом мотиву жертвоприношення С. Жадан своєрідно подає сучасні проблеми людства у стані війни. Тема переселенців є головною в цій збірці. Спираючись на Біблію, він руйнує традиційні уявлення про релігію, християнство зокрема. Таким чином автор намагається викрити всю жорстокість та несправедливість війни. Жертвоприношення є алегорією на страждання вимушено переселених людей з окупованих територій.

### Література:

1. Літературознавчий словник-довідник. 2-ге вид., випр., допов. Київ: Академія, 2007. 751 с. (Nota bene).
2. Кушнірова Т.В. Мотив як літературознавча категорія: ознаки і типологія. Збірник наукових праць. 2004. Випуск 1 (34). Полтава, С. 3–11.
3. Життя Марії. Книга віршів і перекладів. Сергій Жадан. Чернівці: Видавець Помаранцев Святослав, 2023. 184 с.

4. Архіви Форумів Майдану. Бог та диявол. Криваві жертви. Чи можливо знищити диявола? URL: <https://maidan.org.ua/arch/rel/1308606443.html>

5. Біблія в перекладі Івана Огієнка. 1962.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-404-7-32>

**“PALM READING” BY IZDRYK:  
ABOUT THE SEMIOTICS OF PHYSICALITY AND HAPTICS**

**«ХІРОМАНТІЯ» ІЗДРИКА:  
ПРО СЕМІОТИКУ ТІЛЕСНОСТІ ТА ХАПТИКИ**

**Tombulatova I. I.**

*Candidate of Philological Sciences,  
Associate Professor at the Department  
of Ukrainian Literature  
and Comparative Literature Studies  
Odesa I. I. Mechnikov  
National University  
Odesa, Ukraine*

**Томбулатова І. І.**

*кандидат філологічних наук,  
доцент кафедри української  
літератури та компаративістики  
Одеський національний університет  
імені І. І. Мечникова  
м. Одеса, Україна*

Важливою складовою дослідження сучасної літератури загалом та сучасної поезії зокрема є питання аналізу місця та ролі тілесності / тіла / хаптики у конкретному тексті або як прикметної риси ідіостилю. Варто зазначити, що «художня тілесність як конструкт постає одночасно у трьох вимірах: когнітивному (ментальному), наративному та вербальному (текстовому), кожен з яких також може бути сконструйованим. (...) базовими модусами існування тіла є фізіологічний (соматичний), сенсорний, емоційно-почуттєвий і ментальний, представляємо когнітивний вимір тілесності як такий, що складається з відповідних тематичних доменів : соматика/фізіологія, сенсорики, емоції, ментальність, які перебувають у тісному взаємозв'язку завдяки спільності тілесного досвіду [1, с. 129]. Часто в літературних текстах тілесність тісно пов'язано з хаптикою, що «як наука про доторки, вважає тактильний контакт найбільш примітивною формою комунікації. Водночас вона ж є найбільш давнім способом вияву емоцій, взаємовпливу людей» [3, с. 40]. Насправді, розмірковуючи про хаптику, необхідно підкреслити, що дотик може бути пов'язано з просто пізнанням або пізнанням як творчим актом, питанням межі,